

Missive van Willem den eersten, Prins van Oranjen, aan de Staten van Holland, noopende de noodzakelykheid, om in den Lande van Holland ofte van Zeeland ten spoedigste een Academie op te rechten.

Den 28. December 1574.

Den Edelen Hoog-geleerden ende Discreten onzen lieven besonderen Gedeputeerden Staten 's Lands van Holland.

De Prince van Oranjen, Grave van Nassau, Heere en. Baroen van Breda, van Dieft &c.

Edele, Wyse, Discrete, lieve befondere: Alsoo tot een vast steunsel ende onderhout der Vryheyt ende goede Wettelike Regieringe des Lands, niet alleen in zaaken der Religie, maer ook in 't geene den gemeenen burgerliken welstant belangt, insonderheyt ende voor alle dingen van nooden is, dat hier binnen 's Lands ende die Graeffelikheden van Holland, ofte van Zeeland, een genoegsame ende vermaerde Schole ofte Univerfiteyt werde opgericht, aldaer de jeugt zoo van de voornoemde Graeffelikheden, als van Brabant, Vlaenderen, ende andere omliggende Landen, beyde in rechte kennisse Gods, ende allerley goede eerlyke ende vrye konsten ende weetenschappen, dienende tot die wettelyke Regieringe der Landen, opgevoet ende onderrigt werden, soo hebben wy voor goet ingesien aen U lieden dese brief daar over te schryven, ende met eenen den Eersamen ende welgeleerden Mr. Jacques Fayaert, Licenciaat in den Rechten [den welken wy ten dien eynden onse meyninge daar over grondelyk ende particulierlyk hebben verklaert] U lieden over te senden, om voor soo veele, als wy van rechts, ende Offitie weegen schuldig zyn, des gemeenen Lands, ende der Lantsaten oirbaer ende welvaren naa onse vermogen te versorgen, het gene dies aengaet trouwelyk te raden. Soo is 't, dat wy U luyden wel ernstelyk vermanen ende bidden, dat gy dese zaek willet behertigen, ende naa den raad ende gelegentheyt die U luyden van den voornoemden Mr. Jaecques, zal worden, uyt onse naeme voorgedragen, U lieden resolveren, ende daer toe schicken, dat binnen de Graeffelikheden van Holland, tot lof ende prys des Goddelyken naems, tot stichtinge zynder Gemeente, ende verseekeringe deser Landen, die nu gemeynder hand, overmits de sonderlinge genade ende hulpe des Almachtigen, den kryg tegens de Tyrannie der Vreemden zoo lange hebben gevoert, werde gestigt ende opgericht. Ende dat eer, ende alvoren men in eenige besluyt van Vrede ofte verdrag eenigints trede: gemerkt dat zoo verre alzulcx van te voeren niet en geschiet, soo zal ontwyffelyk door de communicatie ende verhandelinghe des verdrags, eenen stilstant geboden, ende alsoo alle hope, middel ende gelegentheyt van hier naamaels yet zulcx te willen ofte te mogen oprigten, ganschelyk afgehouden ende weggenomen werden: waer door dese voorgaende geconfedereerde Landen geschapen zullen zyn, niet alleen zeer onsecker ende wankelbaer in haere verworvene vryheyt, ende goede aengeheve regeringe te blyven, maar ook eeuwelik onderworpen te wesen, allerley listige aenslagen der vyanden, die het ontwyffelyk daer op zullen aenleggen, om de ware Religie uyt te roeden, ende alles wat tot verzeekinghe der inwoonderen der voorsz. Landen eenigints dienen mag, kragteloos ende te niet te maaken: daer en tegens, soo gy lieden eene alsoo heylige, loffelyke, ende hoognoodige zaake ter herten nemende, eene goede Schole ende Univerfiteyt, alsoo geseyt is, by tyts oprigtet, beneven dat gy lieden daer mede Gode eenen besonderen aengenamen dienst doen zullet, ende die heerlikheyt zynes naemes grootelyks verbreyden; nog zullet gy lieden den stant des Lands daer mede alsoo verzeekeren, dat de Vyanden desselfs nimmermeer zoo ligtelyk en zullen haere vierige tyrannye en verdrukkinge, zoo des Goddelyken dienst, als de vryheyt der Lande, 't zy met geweld ofte met listigheyt konnen weer oprigten: Overmits dat eene alsoo danige Schole ende Univerfiteyt niet anders wesen en zal, als een vast blokhuis ende bewaerenisse der gantscher Landen, ende mede eenen overbreekelyken bant der eenigheyt van den zelyen, niet alleen onder malkanderen, maar ook met alle aanpalende

I. Deel.

T t t

lende

lende Provinciën: beneffens ook dat die Burgeren ende Ingefetenen der voorge-
noemde Landen, daer voor vetoofsackt weseñde haere Kinderen binnen 's Lands te
houden, jaa ook die naebuereñ van allen zyde gelokt, die haere zibies te schikken,
sal daer omme de jeugd wel ende deugdelyk onderrigt werden, het gelt binnen 's
Lands blyven, ende die kleynae onkosten, welke daer inne nootelyk moeten verval-
len, menigfout vergouden ende met grooten profyts ende woeker den Landen, en-
de den Ingefetenen der selver ten oirbaer komen. Bidden daer omme ende vermanen
U lieden anderwerf, daer op ernstiglyk te willen letten, ende met alle mogelyke
vliet ende trouwigheyt, ten aldereersten de zaeken met ter daet verrigten.

Edele wyze Discrete lieve besondere, God zy met U lieden.

Gefchreven tot Middelborg den XXVIII^{en}. van Decembr. XV^c. vier en
t' zeventig.

Onder stont

U lieden goede Vrind,

Guille. de Nassau.

Ende nog lager

Baudemont.

MS. Privilegien van Leyden, van den Heere N. N. pag. 78.

*Fundatie of stichting van de Universteit te Leyden, vergund op den
naam van Koning Philips.*

Den 6. January 1574. en 1575.

Phillips, by der graatien Goodes Coninck van Castillien, van Leon, van Arra-
gon, van Naverre, van Napels, van Cicilien, van Maillorque, van Sardeyne,
van den eylanden Indiën, ende vasten Landen der Zee Oecean, Berrahertoge van
Oistenryck, Hertoge van Bourgongien, van Lothier, van Brabant, van Limborch,
van Luxemburch, van Gelre, ende van Milanen, Grave van Habsburch, van Vlaen-
deren, van Arthoys, van Bourgongien Palsgrave, ende van Henegouwen, van Hol-
lant, van Zeelant, van Namen ende van Zutphen, Prince van Zwaven, Marcgra-
ve des heylichs Rycx, Heere van Zalins, van Mechelen, van der Stadt, Steden,
ende landen van Uuytrecht, Overysse, Groningen, ende Dominateur in Asia ende
Affricque Alsoe wy bevinden, dat mits die jegenwoordige, ende langduyrige Crych-
beroerten binnen onsen Lande, ende Graefschape van Holland, ende Zeelant, alle
goede institutie, leringe, ende stichtinge des Jeuchs, ende de oeffeninge der zelve
in scientie ende vrye consten geheel ende al in vergeten, ende nu eenige Jaeren ach-
ter rugge gestelt es, ende dat d' ingefeten der selver landen vresende eensdeels de
zware onkosten, eensdeels de periculen, daer inne zyluyden ende heure Kinderen
fouden mogen geraecken, indien zy luyden de zelve haire kinderen tot eenige stu-
die, ende ter scholen zouden moeten zeynden in eenige Universteiten van andere
onze landen ende provincien, zonderlinge mits de verscheydenheit, ofte onder-
scheyt van der religie, ende d'oeffeninge van dien, de welke aengaende de voorsz.
van Holland, ende Zeelant mit den anderen provincien niet al verdragende ofte
over een comende zyn. Behalven ooc dat alle onvrede, twist, ende vyantschappe
by den Hertoge van Alva mit zynen anhangereñ, vianden der landen van Holland
ende Zeelant, tusschen den ingefetenen van den voorsz. onsen landen ende provin-
chien ten weder zyden geconsteert ende gemaect, niet zoe haest besticht ofte wech-
genomen en sal konnen werden ten genougen van eenen yegelycken, in der vougen
dat by lange ophout, ende gebreck van goet onderwys, leringe, discipline, ende
oeffeninge der Jongeren in de voorsz. onse landen van Holland, ende Zeelant alle ze-
lichheit, scientie, ende geleertheit vergaen, ende te niet comen soude, tot ver-
minderinge van de eere Godes, ende grote quetsse van den gemeenen staet, policie,
ende regeringe der selver Landen; daer toe, als in alle goede Republycke, be-
quame